

בבית המשפט העליון

ע"א 3548/23

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

המערער: פלוני

נגד

המשיבות: 1. פלונית
2. פלונית

ערעור על החלטתו של בית המשפט לענייני משפחה בחיפה
מיום 30.4.2023 בתנ"ז 31798-01-23 שניתנה על ידי כבוד
השופטת ה' גורביץ עובדיה

בשם המערער: עו"ד אריה כהן

פסק-דין

ערעור על החלטתו של בית המשפט לענייני משפחה בחיפה (השופטת ה' גורביץ עובדיה) מיום 30.4.2023 בתנ"ז 31798-01-23 (להלן: ההליך) שלא לפסול עצמו מלדון בעניינו של המערער.

1. המערער והמשיבה 2 היו נשואים בעבר ולהם שני ילדים קטינים. בין המערער והמשיבה התנהלו ומתנהלים הליכים משפטיים רבים בנוגע לקטינים, וההליך נושא הערעור דגן עניינו בקשת המשיבה 1 (להלן: העובדת הסוציאלית) להכריז על הקטינה כנזקקת לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960.

2. ביום 15.1.2023 הורה המותב על מינוי אפוטרופוס לדין לקטינה, ועל קבלת תגובות ההורים לבקשה. כמו כן, נקבע דיון ליום 19.2.2023.

ביום 22.1.2023 ערער המערער לבית המשפט המחוזי על החלטת המותב למנות לקטינה אפוטרופוס לדין (ענ"א 52654-01-23), והערעור התקבל ביום 22.2.2023. בית המשפט המחוזי ביטל את ההחלטה על מינוי אפוטרופוס לדין לקטינה, ועל החזרת הדיון למותב "על מנת שיכריע בה – כהבנתו ומנימוקיו – לאחר שיאפשר לצדדים לטעון בעניין זה בכתב בתוך מועדים קצובים וקצרים ביותר".

3. ביום 2.3.2023 הודיעה העובדת הסוציאלית על החלטת בית המשפט המחוזי, וביקשה כי ייקבע דיון בעניין נזקקותה הנטענת של הקטינה, לאחר שהדיון שנקבע ליום 19.2.2023 בוטל נוכח המחלוקת בעניין מינוי האפוטרופוס.

4. ביום 16.4.2023 התקיים דיון בהליך, ובפרוטוקול הדיון מופיעים דברי המותב הבאים:

"בשלב זה אני קוטעת את דברי [המערער] [...] מתקיים היום מעין קדם משפט בתיק הנזקקות על-מנת לראות כיצד לקדם עניינים לטובת הקטינה. משיכת ההליכים אינה טובת הקטינה [...] יש מקום לשמוע מפי [העובדת הסוציאלית] כיצד יש לקדם את הליך הנזקקות ומה נעשה עד כה [...]".

בתום הדיון קבע המותב, בין היתר, כי יתקיים "דיון הוכחות בכלל ההליכים התלויים ועומדים", ובתוך כך יתקיים דיון הוכחות ביום 30.4.2023 שבו תיחקר רופאה פסיכיאטרית אשר טיפלה בקטינה (להלן: הרופאה).

5. ביום 20.4.2023 הגיש המערער בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי (רמ"ש 35680-04-23) בה טען, בין היתר, כי המותב חיבר בין הליכים שונים המתנהלים בין הצדדים, אף שסדרי הדין הנוהגים בהם שונים והצדדים אינם זהים. כמו כן טען המערער כי המותב "אינו יכול [...] ליזום הליכים מיוזמתו כפי שפעל [בהליך]".

ביום 24.4.2023 דחה בית המשפט המחוזי את בקשת רשות הערעור, וציין כי המותב הבהיר שבדיון הקבוע ליום 30.4.2023 יישמעו העדים הנוגעים להליך דנן בלבד. בית המשפט המחוזי הוסיף כי "ככל שהדבר לא מובהר דיו בדברי השופטת קמא, אני מבהיר זאת ומורה כי כך ייעשה. קרי, במועד ההוכחות הראשון (30.4.23) ייחקרו העדים [...] רק על תביעת הנזקקות [...] הוזמנו להעיד במועד הקרוב (30.4.23) [הרופאה, העובדת הסוציאלית וההורים], ועדותם תישמע במועד זה אך בעניין תביעת הנזקקות" [ההדגשה במקור] (להלן: החלטת בית המשפט המחוזי בנוגע לאופן ניהול הדיון).

6. ביום 24.4.2023 הגישה העובדת הסוציאלית בקשה לדחות את מועד עדותה של הרופאה, מאחר שהתברר שהאחרונה עתידה ללמד סטודנטים לרפואה במועד הדיון שנקבע, ולפיכך התבקש בית המשפט לדחות את עדותה ליום 11.5.2023.

בו ביום נעתר המותב לבקשה.

7. ביום 27.4.2023 הגיש המערער בקשה לביטול הדיון הקבוע ליום 30.4.2023, וטען כי מאחר שעדות הרופאה נדחתה ליום 11.5.2023, אין הצדקה לשמוע רק את עדותה של העובדת הסוציאלית ויש לשמוע את עדותה יחד עם זו של הרופאה.

בו ביום דחה המותב את הבקשה הן בשל כך שלא צורפה אליה עמדת יתר הצדדים, והן, כך צוין, כי נקבעו חקירות נוספות ליום 30.4.2023 "וכפי שנפסק יש לקדם את ההליך".

8. ביום 30.4.2023 התקיים דיון הוכחות בהליך, וכעולה מהפרוטוקול בפתח הדיון קבע המותב כי לא יאפשר למערער, עורך דין במקצועו, לייצג את עצמו מאחר שבאולם נוכח עורך דין המייצג אותו, ובהמשך הוסיף החלטה כי ב"כ המערער "משוחרר מהמשך הדיון". המותב נתן החלטה נוספת בה ציין כי המערער טען ש"הוא חש ברע מאז אתמול", אך כי חרף כך שהדיון נקבע לשעה 11:30, המערער לא טען דבר בעניין עד לפתח הדיון. המותב הוסיף כי ברקע בקשה זו של המערער "ניסיונותיו ובקשותיו לדחות את הדיון".

כעולה מהפרוטוקול, בהמשך הדיון ולאחר שב"כ המערער שב לאולם, ביקש המערער את פסילת המותב מלשבת בדיון. דברי המערער אינם מפורטים בפרוטוקול אך מהחלטת המותב עולה כי המערער טען שהמותב אינו שומע את טענותיו בלב פתוח ובנפש חפצה, ואף "הכריע בעניינו מבעוד מועד". כמו כן צוין שהמערער העלה טענות בנוגע לניהול ההליכים השונים בעניינו, ובכלל זאת "טענות [...] בנוגע ל'אווירה' באולם".

9. המותב דחה את בקשת הפסלות על אתר וקבע כי הוא עושה כל שביכולתו על מנת לאפשר ניהול סדיר של הדיונים ללא הפרעה, והעובדה שביקש מעת לעת מהמערער לשבת ולא להפריע היא חובתו של בית המשפט כמי שמופקד על ניהול ההליך. המותב הטעים כי הוא פתוח לשמוע "בחפץ לב ובאוזן קשובה" את טענות כל הצדדים ובהם גם המערער. המותב ציין כי כאשר טען המערער שהוא חש ברע שחרר אותו המותב מן הדיון כך שבא-כוחו ימשיך לייצגו בדיון, אך המערער בחר להישאר בדיון. בהקשר זה הוסיף

המותב "יוער בזהירות כי לא ניתן היה להתרשם מבעל דין החש ברע". המותב קבע כי הוא נוהג במערער "בסבלנות ובסובלנות", מה שאפשר למערער אף להגיש בקשות חוזרות בעניינים שכבר הוכרעו, והמותב "בוחר פעם אחר פעם את הטענות מתחילתן ולעומקן". המותב הוסיף כי העובדה שקבע מיוזמתו דיון בהליך, נובעת מחובתו של בית המשפט – בפרט כשהוא דן בעניינם של קטינים שהם "בעלי דין נוכחים נפקדים" – לפעול לטובתם ובאופן המקדם את עניינם.

10. מכאן הערעור שלפניי, בו טוען המערער כי דעתו של המותב "נעולה" נגדו, וכי הוא גמר בדעתו להוציא את הקטינה מהבית. לטענת המערער, החלטת המותב מיום 16.4.2023 "לקדם את ההליך" אף שלא התבקש לעשות כן, מנוגדת לחובתו של המותב לשמור על "נייטרליות", והיא בגדר התערבות "לא מקובלת" מצד גורם שיפוטי, שנועדה לסייע לעובדת הסוציאלית. עוד טוען המערער כי היה על המותב לקבל את טענתו כי אינו חש בטוב, ובהקשר זה מצרף המערער אישור מחלה. לטענת המערער "ברור לכל כי המותב עוין בגלוי את המערער", והתייחסות המותב אליו מצדיקה את פסילתו. המערער מלין על כך שהמותב הוציא את בא-כוחו מהדיון, אף שלטענתו המותב החזיר את בא-כוחו כעבור 20 דקות. לפי המערער, זכותו של עו"ד מייצג להיות נוכח באולם, והתנהלות המותב גם בהקשר זה מצדיקה את פסילתו. המערער מוסיף כי בהחלטת בית המשפט המחוזי בנוגע לאופן ניהול הדיון "החליטה" ערכאת הערעור כי הרופאה תעיד ביום 30.4.2023, אך המותב "לא [ציית]" להחלטה ושחרר את הרופאה מהדיון שהתקיים במועד זה. לבסוף טוען המערער כי המותב מונע ממנו מלהעלות טענות ושאלות ענייניות ורלוונטיות, בניגוד לחובתו לנהוג בשוויוניות כלפי בעלי הדין.

11. דין הערעור להידחות. מרבית טענות המערער מופנות כלפי החלטות דיוניות שקיבל המותב, ולא אחת נפסק כי אלה אינן מקימות עילת פסלות והדרך להשיג עליהן היא בהליכי ערעור מתאימים ולא בהליך פסלות שופט (ראו: ע"א 1067/23 פלוני נ' פלונית, פסקה 13 (7.3.2023)). בעניינינו המערער אכן נקט לא אחת בהליכי ערעור כמפורט לעיל, ואילו על חלק מן ההחלטות, אשר לגביהן הוא מעלה טרונות כעת, בחר שלא לערער. בהקשר זה כבר הודגש בפסיקה כי הליך פסלות שופט אינו תחליף לערעור שלא הוגש, והדברים יפים לעניינינו (שם).

אף לא מצאתי כי החלטת המותב "לקדם" את ההליך מקימה עילת פסלות כלשהי. בניגוד לטענת המערער כי איש מן הצדדים לא ביקש זאת, העובדת הסוציאלית ביקשה כבר ביום 2.3.2023 כי ייקבע דיון בעניין נזקקותה של הקטינה וכך נעשה. המערער הלין על החלטת המותב בהקשר זה בבקשת רשות הערעור שהגיש ביום 20.4.2023, וזו נדחתה

ביום 24.4.2023. כשם שהליך פסלות שופט אינו תחליף לערעור שלא הוגש, כך אין הוא הליך שיורי לטענות "ערעוריות" שהועלו ונדחו (ראו: ע"א 6257/22 פלוני נ' פלונית, פסקה 14 (13.11.2022)). טענת המערער כי המותב "לא ציית" להחלטת בית המשפט המחוזי בנוגע לניהול דיון ההוכחות שנקבע אף היא חסרת בסיס. כעולה מאותה החלטה עיקרה הוא בכך שעל המותב להקפיד על ההפרדה בין ההליכים ולדון תחילה בעניין הנזקקות. הרופאה אכן אמורה להעיד בהקשר זה, אך לא נקבע כי עליה להעיד תחילה ומשנבצר ממנה להתייצב לדיון ביום 30.4.2023, אין בהחלטת בית המשפט המחוזי דבר שאינו מאפשר את שמיעת עדותה במועד נדחה ואת שמיעת העדים האחרים תחילה.

12. מכל הטעמים המפורטים, הערעור נדחה. משלא התבקשה תשובה לא ייעשה צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ד באייר התשפ"ג (15.5.2023).

ה נ ש י א ה